

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 200/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Boledovičom, Úzka 4, Rovinka, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 CoPr 10/2020-202 z 25. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 15. februára 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) namietaným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ v postavení žalobcu sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Cpr/5/2014 domáhal proti žalovanému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 4 210,31 eur spolu s úrokom z omeškania z titulu cestovných náhrad za zahraničnú služobnú cestu, kompenzácie za zvýšenie dane a poistného z príjmu a z titulu náhrady nevyčerpanej dovolenky.

3. Sťažovateľ na základe pracovnej zmluvy z 1. januára 2014 uzatvorenej na dobu neurčitú pracoval u žalovaného, pričom žalovaný ho v dňoch 14. mája až 3. júna 2014 vyslal na zahraničnú služobnú cestu do Kanady a o vykonaní služobnej cesty rozhodol osobne konateľ žalovaného bez vyhotovenia písomného príkazu. Na vykonanie zahraničnej služobnej cesty žalovaný vopred

zakúpil sťažovateľovi letenku a cenu letenky uhradil na základe faktúry. Po návrate zo služobnej cesty sťažovateľ vo vyúčtovaní mzdy za mesiac máj 2014 zistil, že žalovaný mu v mzde zaúčtoval cenu letenky (vrátane dane a poistenia) v sume 2 506,68 eur ako naturálnu mzdu. Súčasne dobu zahraničnej služobnej cesty v trvaní 13 dní žalovaný zaúčtoval sťažovateľovi ako dovolenku za máj 2014. Postupom žalovaného tak po zohľadnení zúčtovanej naturálnej mzdy v poistnom a odvodoch bol sťažovateľ výrazne poškodený znížením reálneho príjmu. Dňa 23. júna 2014 sťažovateľ predložil žalovanému vyúčtovanie zahraničnej služobnej cesty spolu so správou o jej priebehu, no žalovaný mu odmietol vyplatiť cestovné náklady za služobnú cestu, pretože po návrate sťažovateľa zo služobnej cesty začal žalovaný tvrdiť, že v skutočnosti išlo o súkromnú cestu sťažovateľa do zahraničia, na ktorú mu len obstaral letenku.

4. Okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 14 Cpr 5/2014-143 z 18. novembra 2019, ktorým žalovaného zaviazal zaplatiť sumu 4 210,31 eur s príslušenstvom a sťažovateľovi priznal nárok na plnú náhradu trov konania. Žaloba bola zamietnutá iba v nepatrnej časti úrokov z omeškania v dôsledku nesprávneho výberu úrokovej sadzby, čo sťažovateľ akceptoval.

5. Žalovaný podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 CoPr 10/2020-202 z 25. novembra 2021 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti (výrok I) zmenil tak, že žalobu zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podstatou argumentácie sťažovateľa je to, že podľa jeho názoru napadnuté rozhodnutie je arbitrárne a nepreskúmateľné z týchto dôvodov:

a) Sťažovateľ už pri nástupe do zamestnania so žalovaným dohodol možnosť krátkodobého (3 – 4-dňového) vycestovania do Kanady v súvislosti s ukončením stredoškolského štúdia svojho syna v Calgary a v čase potreby vycestovania mu nevznikne nárok na čerpanie dovolenky.

b) Zamestnávateľ sťažovateľa požiadal o rozšírenie cesty s cieľom preskúmania možností rozvoja aktuálnych podnikateľských zámerov spoločnosti, ktoré sťažovateľ riešil, a rozhodol o vyslaní sťažovateľa na služobnú cestu v dohodnutom rozsahu, trase a potvrdil to aj zakúpením letenky a jej zaúčtovaním ako nákladovej položky k dátumu nákupu letenky zo zdrojov spoločnosti.

c) Zamestnávateľ schválil a rešpektoval trasu cesty tak, že sťažovateľovi počas nej spoločne s manželkou umožnil víkendovú účasť na promócií v Strathmore v Calgary pri príležitosti ukončenia stredoškolského štúdia jeho syna.

d) Všetky zostávajúce destinácie schválenej služobnej cesty sa súkromia rodiny sťažovateľa netýkali a boli spojené s úlohami nariadenej služobnej cesty a schválené miesta boli vopred známe z letenky zakúpenej žalovaným, poskytnutej sťažovateľovi a jeho manželke, ktorá sťažovateľa s plným vedomím žalovaného sprevádzala.

e) Žalovaný nezdôvodnil, prečo uhradil letenku v takom rozsahu, ako to bolo zrealizované, ak nešlo o služobnú cestu a u sťažovateľa nebol nárok na dovolenku.

f) Krajský súd z vykonaného dokazovania vyvodil záver, že zmena postoja žalovaného, ktorý až dodatočne po absolvovaní cesty do Kanady spochybňoval charakter vykonanej cesty ako služobnej

pracovnej cesty a dovoľával sa jej výlučne súkromného charakteru, bola vyvolaná až následne, účelovo v reakcii na situáciu, keď sťažovateľ dva dni pred odletom do Kanady odmietol podpísať žalovaným predloženú „Dohodu o plati“, ktorá riešila podstatné zníženie jeho platu, a následne pristúpil k preúčtovaniu nákladov do formy naturálnej mzdy bez dohody a súhlasu sťažovateľa.

g) Podľa zadanej úlohy mal sťažovateľ priamo v Kanade preveriť možnosti investovania žalovaného do podnikateľských aktivít (napr. spracovanie dreva, gastronómia, malé pivovary a pod.), ktoré sťažovateľ spracovával a riešil v rámci plnenia úloh na Slovensku.

h) Sťažovateľovi dal príkaz na pracovnú cestu do Kanady jeho nadriadený (štatutár [REDACTED]), a to ústne pri osobnom jednaní. Sťažovateľ rešpektoval prax riešenia služobných ciest v rámci spoločnosti, ktoré predtým vždy vykonal bez spísaného príkazu zamestnávateľa, a to podľa rozhodnutia nadriadeného.

i) V rámci praxe tiež nedochádzalo k vyplácaniu akýchkoľvek záloh na služobné cesty, ktoré aj s ohľadom na finančnú situáciu a vyúčtovanie cesty malo byť riešené po návrate, keď sa očakávalo zlepšenie. Administratívnu stránku cestovného príkazu a účtovania nákladov spoločnosti sťažovateľ nemohol ovplyvniť.

j) Sťažovateľ poukázal na dôkaznú hodnotu dvoch rozdielnych mzdových listov za mesiac máj 2014, ktorá spočíva v tom, že v pôvodnom mzdovom liste žalovaný nevykázal čerpanie dovolenky počas pobytu sťažovateľa v Kanade, teda akceptoval výkon služobnej cesty. Až dodatočne v opravenom mzdovom liste zamestnávateľ vykázal a účtoval čerpanie 13 dní dovolenky, čo urobil bez súhlasu zamestnanca a bez príslušného príkazu na čerpanie dovolenky.

k) V danej veci je evidentne nelogické, aby zamestnávateľ 3 a pol mesiaca od vzniku pracovného pomeru len z dobrej vôle zakúpil sťažovateľovi ako zamestnancovi letenku do Kanady na absolvovanie súkromnej cesty spojenej s čerpaním 13-dňovej dovolenky, na ktorú zamestnancovi v čase odletu ešte nevznikol nárok.

l) Cesta do Kanady bola vykonaná z rozhodnutia nadriadeného zamestnanca sťažovateľa, ktorý schválil tiež zakúpenie letenky a rozhodol o spôsobe jej nákupu cez určenú cestovnú kanceláriu.

m) Pritom z obsahu objednanej a zaplatenej letenky je jednoznačné, že cesta do Kanady zahŕňala viaceré miesta určenia (dojednané osobne medzi štatutárom žalovaného a sťažovateľom pri zadaní účelu pracovnej cesty), ktoré evidentne aj z časového hľadiska výrazne presahujú súkromný účel cesty do Kanady, o ktorú mal sťažovateľ od nástupu do zamestnania záujem.

n) Pokiaľ odvolací súd bral do úvahy absenciu písomného príkazu na služobnú cestu, ktorý mal ako povinnosť vystaviť zamestnávateľ, nebral do úvahy preukázané skutočnosti, ktoré žalovaný nepoprel, že všetky predchádzajúce služobné cesty sťažovateľa (a to aj do zahraničia) boli realizované bez písomného príkazu zamestnávateľa, na základe osobného pokynu priameho nadriadeného sťažovateľa (štatutára žalovaného).

o) Žalovaný svoje opačné tvrdenia (spochybňovanie tvrdení sťažovateľa) žiadnym spôsobom nedokladoval a nepreukázal.

p) Nemôže byť vyhodnotené na ťarchu sťažovateľa, že zamestnávateľ nevytvoril písomný príkaz na zahraničnú služobnú cestu a nevedel doložiť svoje tvrdenie o čerpaní dovolenky relevantným dokladom zamestnávateľa o jej nariadení.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľ namieta, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu boli porušené jeho označené práva. Napadnuté rozhodnutie sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že krajský súd sa vysporiadal ústavne nesúladným spôsobom s argumentáciou sťažovateľa a krajský súd rozhodol na základe skutočností tvrdených žalovaným, ktoré boli v zjavnom rozpore s vykonaným dokazovaním. Väčšinu svojich tvrdení sťažovateľ však svojím odôvodnením stavia do polohy vykonania a hodnotenia dôkazov pred všeobecnými súdmi.

8. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

9. Vychádzajúc z princípu subsidiarity, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

10. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Ako už bolo naznačené, podmienkou toho, aby ústavný súd pristúpil k meritórnemu prejednaniu ústavnej sťažnosti, je vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy, ktorých uplatnenie sťažovateľovi právny poriadok priznáva. V civilnom sporovom konaní je to aj podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 419 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), a to za situácie, že tento opravný prostriedok je účinný na ochranu sťažovateľom označených práv (I. ÚS 47/2020, III. ÚS 35/2019, I. ÚS 69/2019, III. ÚS 19/2019, I. ÚS 146/2018).

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuviedol, či proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podal dovolanie, preto ústavný súd zisťoval túto skutočnosť dopytom na okresnom súde. Oznámením doručeným ústavnému súdu 25. marca 2022 okresný súd uviedol, že sťažovateľ proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu nepodal dovolanie, ale podal podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“).

12. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

13. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

14. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Ústavný súd konštatuje, že ústavnú sťažnosť treba považovať za neprípustnú (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

16. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo. Dovolanie je teda prípustné, ak odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“], ktoré je dotknutým ustanovením garantované strane konania, pritom súčasťou tohto je nepochybne aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zodpovedajúce kritériám podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 559/2018).

17. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné pojednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod. (pozri k tomu uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017).

18. Z oznámenia okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ jemu dostupný prostriedok nápravy – dovolanie nepodal a v ústavnej sťažnosti ani len netvrdil (tým menej preukázal), že právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, nevyčerpal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto ani neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

19. Sťažovateľ namiesto dovolania podal proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že mimoriadne opravné prostriedky, ktoré navrhovateľ (sťažovateľ) nemôže uplatniť osobne, nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné. K takýmto mimoriadnym opravným prostriedkom patrí aj dovolanie generálneho prokurátora. Príslušné právne predpisy totiž neukladajú generálnemu prokurátorovi povinnosť (a podnecovateľovi nevzniká právny nárok) vyhovieť každému podnetu. Je na posúdení generálneho prokurátora rozhodnúť, či podá alebo nepodá dovolanie (a či teda na základe argumentov podnecovateľa bude považovať zákonné podmienky na podanie mimoriadneho dovolania za splnené). Oprávnenie na podanie dovolania generálnym prokurátorom preto nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. II. ÚS 42/01, I. ÚS 67/02, III. ÚS 11/04, IV. ÚS 564/2018).

20. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ mal v danom prípade možnosť domáhať sa preskúmania rozsudku krajského súdu využitím dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, v ktorom sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je pritom rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení (k tomu pozri aj bod 9.1 uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 236/2016 z 19. januára 2017 publikovaného pod R 19/2017), čo je aj prípad sťažovateľa.

21. Ústavný súd si uvedomuje, že otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Ústavný súd sa pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu nutnosti jeho vyčerpania ako podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti (t. j. pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o účinný prostriedok nápravy) môže obmedziť výlučne na formálne posúdenie jeho prípustnosti. Dovolanie neprichádza do úvahy ako účinný prostriedok nápravy najmä vtedy, ak je na prvý pohľad zjavné, že dovolanie je v danom prípade neprípustné, napríklad preto, lebo to výslovne vylučuje procesná norma (napr. § 421 ods. 2 CSP, § 422 CSP a pod.). Ďalšou osobitnou výnimkou z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti je situácia, ak sťažovateľ tvrdí a preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu patria na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa (napr. IV. ÚS 92/2022).

22. S poukazom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho práv, nevyčerpal a tiež nepreukázal, že sa tak stalo z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ústavný súd sa preto meritórne nezaoberal podanou ústavnou sťažnosťou, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru, ale túto pri predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu